

ရှင်ပြုနားသ အလှူတော်မင်္ဂလာဆိုင်ရာ သိမှတ်ဖွယ်ဝေါဟာရများ

ဝင်းဝင်းနိုင်*

စာတမ်းအကျဉ်း

ဤစာတမ်းသည် ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့၏ ရှင်ပြုနားသ အလှူတော်မင်္ဂလာဆိုင်ရာ သိမှတ်ဖွယ်ဝေါဟာရများကို လူမှုဒေသီယရူထောင့်မှ လေ့လာတင်ပြထားခြင်းဖြစ်သည်။ ရှေးယခင်က ရှင်ပြုပုံမှာ ဆရာတော်ထံတွင် သင်္ကန်းတောင်းရွတ်ဆိုပြီး သင်္ကန်းတောင်း၊ ဆံချသင်္ကန်းဝတ်ပေးပါသည်။ ထိုရိုးရှင်းသောရှင်ပြုပုံမှစ၍ ယခုခေတ်တွင် အဆောင်အယောင်၊ အခမ်းအနား၊ အတီးအမှုတ်များ၊ အကျွေးအမွှေးဧည့်ခံမှုများ ချဲ့ထွင်အလှူပြုလာကြပါသည်။ ဤသို့သောရှင်ပြုနားသ အလှူတော်မင်္ဂလာဆိုင်ရာ သိမှတ်ဖွယ်ဝေါဟာရများကို တင်ပြရာတွင်အလှူပွဲများကို အလေ့လာခံအဖြစ်အသုံးပြုရပါသည်။ အလှူပွဲများတွင် ကိုယ်တိုင်တွေ့ကြုံပါဝင်ခြင်း၊ အခြားသူများအား တွေ့ဆုံမေးမြန်းဆွေးနွေးခြင်းဖြင့် အချက်အလက်များကို စုဆောင်းပါသည်။ စုဆောင်းရရှိသော ဝေါဟာရများကို အလှူဧည့်ခံသည့်နေရာတွင်သုံးသော ဝေါဟာရများ၊ အကျွေးအမွှေး ဧည့်ခံခြင်း ဆိုင်ရာ ဝေါဟာရများ၊ ရှင်လောင်းလှည့်ခြင်းဆိုင်ရာ ဝေါဟာရများ၊ ဘိသိက်မြှောက်ခြင်းဆိုင်ရာ ဝေါဟာရများ၊ ရှင်မည်ခံပွဲဆိုင်ရာ ဝေါဟာရများနှင့် အထွေထွေဝေါဟာရများ ဟူ၍ခွဲခြား တင်ပြထားပါသည်။ အခေါ်ဝေါဟာရများ တိုးပွားလာကြောင်းကို ဗဟုသုတဖြစ်ဖွယ်သိရှိစေပြီး အလှူပြုရာတွင် အထောက်အကူပြုနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

သော့ချက်ဝေါဟာရများ - အလှူ၊ ရှင်ပြု၊ နားသ၊ မောင်ရှင်လောင်း၊ ရေစက်ချ။

နိဒါန်း

ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့သည် သာသနာ့အမွေကိုခံယူရန် သား၊ မြေး၊ မြစ်တို့ကိုရှင်ပြုပြီး သမီး၊ မြေး၊ မြစ်တို့ကို နားထွင်းမင်္ဂလာ ပြုလုပ်ပေးကြပါသည်။ မြတ်စွာဘုရားရှင်လက်ထက် ကပင် သားတော်ရာဟုလာကို သာသနာ့အမွေသာမဏေ ဝတ်ပေးခဲ့ပါသည်။ ထို့နောက်အာသောကမင်း လက်ထက်တွင် ရေတွင်းပေါင်း ရှစ်သောင်းလေးထောင်၊ ရေကန်ပေါင်းရှစ်သောင်း လေးထောင်နှင့် လမ်းဖောက်၊ တံတားဆောက်စသည့် အမှုကစ္စတို့ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ ထိုသို့သောလုပ်ဆောင်ချက်များဖြင့် “သာသနာ့အမွေကို ခံထိုက်သူ” ဟု မှတ်တမ်းတင်ပြီး ရှင်မဟာမောဂ္ဂလိ ပုတ္တတိဿမထေရ်အား မေးမြန်းရာ မိမိရင်နှစ်သည်ချာ သားသမီးတို့ကို ရဟန်းပြုသူများသာ သာသနာ့အမွေခံထိုက်သည်ဟု လမ်းညွှန်ပါသည်။ သို့ကြောင့် “သီရိဓမ္မာသောကမင်းကြီးသည် အိမ်ရှေ့မင်းလောင်းလျာ သားတော်မဟိန္ဒအား သူ့ဆန္ဒအလောက် ရဟန်းပြုခွင့်ပေးခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ သမီးတော်သင်္ဃမိတ္တာအား သာမဏေရီ ပြုပေးခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း သာသနာ့အမွေကိုခံယူတော်မူခဲ့”^၁ပါသည်။ ရှင်ပြုနားသအလှူတော် မင်္ဂလာများသည် ရှေးအစဉ်အဆက်မှ ယနေ့တိုင်တည်မြဲနေခဲ့ပါသည်။ ရှင်ပြုနားသအလှူတော်မင်္ဂလာ ကျင်းပပုံမှာ တစ်နယ်နှင့် တစ်နယ်မတူညီကြပါ။ ယနေ့ခေတ်တွင် ရှင်ပြုနားသအလှူတော်မင်္ဂလာကို အလှူရှင်တို့ တတ်နိုင်လျှင် တတ်နိုင်သလောက် ချဲ့ထွင်လှူလာကြပါသည်။ ယခုတင်ပြသည့် သုတေသန စာတမ်းမှာ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး၊ ကျောက်ဆည်ခရိုင်၊ စဉ့်ကိုင်မြို့နယ်နှင့် ၎င်းအနီးဝန်းကျင် ကျေးရွာများ၏

* ဒေါက်တာ၊ တွဲဖက်ပါမောက္ခ၊ မြန်မာစာဌာန၊ ကျိုင်းတုံတက္ကသိုလ်။

^၁ ဝိသုတာဘိဝံသ၊ အသျှင်၊ ၂၀၁၊ ၆။

^၂ အောင်သိန်း၊ ဆင်ဖြူကျွန်း၊ ၂၀၀၉၊ ၁၉၀-၁၉၁။

အလှူပြုပုံကို လေ့လာ၍တင်ပြထားသော ဝေါဟာရများဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့တင်ပြခြင်းဖြင့် ရှင်ပြုနားသ အလှူတော်မင်္ဂလာဆိုင်ရာ ဝေါဟာရများကို ဗဟုသုတဖြစ်ဖွယ် သိရှိစေမည်ဖြစ်ပါသည်။

လူမှုဒေသီယ

ဒေသီယတွင် “ဒေသအလိုက် ကွဲပြားသည့် ဒေသဒေသီယ၊ လူမှုအခြေအနေအလိုက် ကွဲပြားသည့် လူမှုဒေသီယ” ဟူ၍ အဓိကအမျိုးအစား နှစ်ရပ်ရှိသည်။ ထို့ပြင် အချိန်ကာလအလိုက် ကွဲပြားသည့် ကာလဒေသီယ၊ လူတစ်ဦးချင်းစီ၏ ပုဂ္ဂလအလေ့အလိုက် ကွဲပြားသည့်ပုဂ္ဂလဒေသီယ၊ လူတစ်ဦးတည်းကပင် လူမှုအခြေအနေအမျိုးမျိုးအလိုက် ကွဲပြားသည့် ပုဂ္ဂလဟန်တို့သည်လည်း ဘာသာစကားတစ်ခု၏ အသွင်ကွဲများ ဖြစ်ပါသည်။

လူမှုဒေသီယဟူသည် “လူမှုအခြေအနေအရပ်ရပ်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော ဘာသာစကား အသွင်ကွဲ”^၁ကို ခေါ်ပါသည်။ “လူမှုအခြေအနေအရပ်ရပ်နှင့်ဆိုင်သည့် အမျိုးမျိုးသော အကြောင်းခံများကြောင့်လည်း လူမှုဒေသီယများ ဖြစ်ပေါ်နိုင်သည်”^၂။ လူမှုဆိုင်ရာ အကြောင်းရင်းခံများမှ ယဉ်ကျေးမှုနောက်ခံနှင့် ဘာသာရေးတို့ကြောင့် လူမှုဒေသီယများ ဖြစ်ပေါ်လာပါသည်။

၁။ အလှူဧည့်ခံသည့်နေရာတွင် သုံးသော ဝေါဟာရများ

တေးဂီတစက်

တေးဂီတစက်ဟူသည် တေး-“သီချင်း”^၃နှင့် ဂီတ-“သီချင်း(ပါ၊ ဂီတ)”^၄ဟူသောဝေါဟာရနှစ်ခုကို အင်္ဂလိပ်စကားစက်(Machine) ဖြင့်ပေါင်းထားခြင်း ဖြစ်သည်။ အသံချဲ့စက်ဟုလည်း ခေါ်သည်။ Sound Boxes များနှင့်ချိတ်၍ တေးသီချင်းများဖွင့်သောစက် ဖြစ်ပါသည်။ အလှူကြီးမတိုင်ခင် တရားပွဲနေ့ မနက်ခင်းတွင်ရောက်ရှိပြီး အလှူရေစက်ချ၊ ရှင်မည်ခံပွဲ ပြီးသည်အထိဖွင့်၍ ဧည့်ခံပေးပါသည်။

ပန္နက်ရိုက်

ပန္နက်သည် “အဆောက်အအုံဆောက်လုပ်မည့် မြေနေရာ၌ ဦးစွာစိုက်သော ငှက်(မွန်၊ တွက်)”^၅ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ပန္နက်ရိုက်ဟူသည် မဏ္ဍပ်ဆောက်လုပ်မည့်နေရာ သတ်မှတ်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ အလှူရက်နှင့် မဏ္ဍပ်ဆောက်လုပ်မည့်ရက် ရှေးပြီးနောက် မဏ္ဍပ်နေရာသတ်မှတ်ကြသည်။ မဏ္ဍပ်ဆောက်ရန်မည်သည့်အချိန်၊ မည်သည့်နေ့သားက မည်သည့်အရပ်တွင် နေရမည်ဟူ၍ရွေးချယ်ပြီး ကြိုးတန်းကာ တစ်ဖက်ချွန် ဝါးတံကလေးများ ရိုက်၍ နေရာမှတ်ပါသည်။

ဘုရားခန်း

“သစ္စာလေးပါးကို အလိုလိုသိသည့် ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်။ ဘုရားဆင်းတုတော်၊ စေတီ၊ ပုထိုးစသည်”^၆ တို့ကိုဘုရားဟု ခေါ်ဆိုသည်။ ထို့ကြောင့် ဘုရားခန်းဟူသည် အလှူမဏ္ဍပ်အတွင်းတွင် ဘုရားအား ပူဇော်ထားရှိသည့်နေရာဖြစ်ပါသည်။ သစ်သားခုံစင် အမြင့်ကလေးပေါ်တွင် ဘုရားပန်းအစုံ၊ ပန်းအခြောက်

^၁ အောင်မြင့်ဦး၊ ဒေါက်တာ၊ ၂၀၀၃၊ ၃၆။

^၂ -ယင်း-၊ ၄၁။

^၃ -ယင်း-။

^၄ မြန်မာအဘိဓာန်၊ ၂၀၀၈၊ ၁၄၇။

^၅ -ယင်း-၊ ၇၆။

^၆ -ယင်း-၊ ၂၂၅။

^၇ -ယင်း-၊ ၂၅၇။

အိုးများ၊ ပန်းဖလားများ၊ ရောင်စုံမီးကြိုး လေးများ၊ သစ်သီးမျိုးစုံ၊ ဆွမ်း၊ ရေချမ်းများဖြင့် ကပ်လှူပူဇော်ပါသည်။ မဏ္ဍပ်၏ အရှေ့ဘက်ခြမ်း(သို့မဟုတ်) တောင်ဘက်ခြမ်း ခေါင်းရင်းပိုင်းတွင် ထားလေ့ရှိပါသည်။

မဏ္ဍပ်

မဏ္ဍပ်သည် “(ပါဠိ) မဏ္ဍပ”^၁မှ ဆင်းသက်လာပြီး “လူအများစုဝေးရာ၌ နေပူကိုကာကွယ်ရန် ဆောက်လုပ်ထားသော အဆောက်အအုံ”^၂ဖြစ်သည်။ ရှင်ပြုနားသ အလှူတော် မင်္ဂလာပွဲသို့ ကြွရောက်လာသော ဧည့်ပရသတ်များအား ဧည့်ခံရာနေရာဖြစ်ပါသည်။

ရှင်လောင်းစင်

ရှင်လောင်းသည် “ရှင်ပြုမည့်ဆဲဆဲ သူငယ်”^၃ ဖြစ်သည်။ စင်သည် “တင်ရန်၊ တက်ရန် ခပ်မြင့်မြင့် ပြုလုပ်ထားသော အပြင်အပြန့်”^၄ဖြစ်သည်။ ရှင်လောင်းစင်မှာ မဏ္ဍပ်အတွင်း မောင်ရှင်လောင်းနှင့် နားဖောက်သည်များထိုင်ရန် ပြုလုပ်ထားသောနေရာဖြစ်ပါသည်။ မဏ္ဍပ်၏အရှေ့ဘက်(သို့မဟုတ်) တောင်ဘက်တွင်သစ်သားဖြင့် နှစ်ထပ်စင်ပြုလုပ်ထားပြီး ဖဲရောင်စုံလိုက်ကာများချထားပါသည်။ နောက်ခံတွင် အလှူဒါယကာ၊ အလှူဒါယိကာမတို့၏အမည် စာလုံးများကို ပုံဖော်ဆေးခြယ်ကာကပ် ထားပါသည်။

လှူရန်ပစ္စည်း

လှူကို “ပေးကမ်းသည်။ ဒါနပြုသည်”^၅ ဟု ဖွင့်ဆိုထားသည်။ ပစ္စည်းသည် “အသုံးအဆောင် အရာဝတ္ထု”^၆ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် လှူရန်ပစ္စည်းမှာ အလှူတွင် ပင့်ဖိတ် ထားသော သံဃာတော်များအား လှူဒါန်းရန် ပစ္စည်း၊ ဝတ္ထုတို့ဖြစ်ပါသည်။ ပိုက်ဆံကိုယပ်တောင်တွင် ခေါက်ကပ်ထားသော ငွေယပ်တောင်များ၊ ငွေကြာပွင့်ကြာခိုင်များ စသည်တို့ပြုလုပ်၍ အလှူဝတ္ထုငွေများလှူကြပါသည်။ အလှူရှင်တို့၏ ငွေကြေးတတ်နိုင်သည့်အပေါ် မူတည်၍ သင်္ကန်းပရိက္ခရာ(၈)ပါးစုံ၊ ဆန်အိတ်၊ ဆီပုံး၊ ဆေး၊ စောင်၊ ဆပ်ပြာ စသည်ဖြင့် လှူကြ ပါသည်။ အလှူပစ္စည်းများကို ဘုရားခန်းအနီး မဏ္ဍပ်အတွင်း ထားပါသည်။ အချို့ကလည်း အလှူပစ္စည်းများကို ပဒေသာပင် သီးကြပါသည်။

သံဃာစင်

အလှူမဏ္ဍပ်အတွင်း သံဃာတော်များထိုင်ရန် ပြုလုပ်ထားသောစင်ဖြစ်ပါသည်။ အလှူတွင် ပင့်ဖိတ်ထားသော သံဃာတော်များထိုင်ရန် သစ်သားပြားခင်း၍ ပြုလုပ်ထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ယခုအခါ မဏ္ဍပ်အတွင်း သံဃာစင်များ မထားတော့ဘဲ ရေစက်ချတရားနာချိန်တွင်မှ တန်းလျားများ၊ ကုလားထိုင်များ တန်းစီချထားပါသည်။

^၁ ထွန်းမြင့်၊ ဦး၊ ၂၀၁၆၊ ၂၅၈။

^၂ -ယင်း-။

^၃ မြန်မာအဘိဓာန်၊ ၂၀၀၈၊ ၃၂၂။

^၄ -ယင်း-၊ ၁၀၆။

^၅ -ယင်း-၊ ၃၄၉။

^၆ -ယင်း-၊ ၂၂၃။

အလှူဧည့်ခံဆိုင်း

အလှူကို “ပေးကမ်းစွန့်ကြဲခြင်း။ ရဟန်းခံ၊ ရှင်ပြုစသည့် မင်္ဂလာအခမ်းအနား”ဟု ဖွင့်ဆိုထားသည်။ ဆိုင်းသည် “ကြေး၊ သားရေ၊ လေ၊ လက်ခုပ် တူရိယာများပါဝင်သော အတီးအမှုတ် ဝိုင်း”^၂ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်အလှူဧည့်ခံဆိုင်းမှာ အလှူပွဲသို့ ကြွရောက်လာသော ဧည့်ပရိသတ်အား ဧည့်ခံသည့် မြန်မာ့ဆိုင်းဝိုင်း ဖြစ်ပါသည်။ မှန်စီရွှေချထားသော ဆိုင်းဝိုင်းကြီး၊ ကြေးဝိုင်း၊ မောင်းဝိုင်း၊ ပတ်မချောင်၊ လင်းကွင်းအုပ်စုံတီး၊ နှ၊ ဝါးလက်ခုပ်၊ စည်းနှင့်မြောက်ဟူသည့် တူရိယာစုံတီးမှုတ်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဧည့်ခံဆိုင်းသည် အလှူဝင်နေ့ညတွင် ခေတ်လူငယ်အကြိုက် ဆိုင်းတီးဧည့်ခံပြီး နောက်ပိုင်းတွင် လူကြီးများ အကြိုက် ဗလာဆိုင်းဖြင့်ဧည့်ခံပါသည်။ အလှူကြီးနေ့ နံနက်ပိုင်းတွင်လည်း ဧည့်ခံပြီးနေ့လယ်ပိုင်းတွင် ဘိသိက်နှင့်တွဲ၍ ဧည့်ခံပါသည်။

၂။ အကျွေးအမွေးဧည့်ခံခြင်းဆိုင်ရာ ဝေါဟာရများ

ကုလားပဲနပ်

ကုလားပဲသည် “(ဆင်ခေါင်းသဏ္ဌာန်) အညိုရောင် အစေ့ခွံပါသော သီးတောင့်များသီးသည့် ပဲပင် တစ်မျိုး”^၃ ဖြစ်သည်။ ကုလားပဲနပ်ကို ပဲကြော်၊ ပဲနပ်ဟုလည်းခေါ်ပါသည်။ ကုလားပဲကိုနူးအိနေအောင် ပြုတ်၍ ကြက်သွန်နီ၊ ကြက်သွန်ဖြူ၊ ဂျင်းနှင့်ဆီသတ်၍ ပြန်နှပ်ထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ အလှူပွဲတိုင်း လိုလိုပင် ကျွေးမွေးပါသည်။

ငရုတ်သီးကြော်

ငရုတ်သည် “ပူစပ်သော အသီးတောင့်သီးသည့် အပင်ငယ်တစ်မျိုး”^၄ ဖြစ်သည်။ ငရုတ်သီးကြော်သည် ထိုငရုတ်ပင်မှရရှိသော ငရုတ်သီးခြောက်အမှုန့်ကို ကြက်သွန်နီ၊ ငါးပိအနည်းငယ်တို့ဖြင့်ကြော်ထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ငါးခြောက်ချက်

ငါးခြောက်သည် “ခွဲစိတ်၍ ဆားနယ်ကာ အခြောက်လှန်းထားသောငါး”^၅ ဖြစ်သည်။ ငါးခြောက်ချက်မှာ စိန်ငါးရောင် ငါးခြောက်အမျိုးအစားကိုရွေး၍ အတုံးလိုက်ချက်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ငါးခြောက်ပြား၏ အလယ်ရိုးကိုဖယ်၍ အသားအတုံးများကို အင်နုတ်၊ ဆီနှင့်ကြော်ပြီးမှ ကြက်သွန်နီ၊ နို့ဆီ၊ နို့စိမ်း၊ မြေပဲဆံ၊ ဒိန်ခဲနှင့်ရော၍ ချက်ကြသည်လည်းရှိပါသည်။

ငါးပေါင်း

ငါးသည် “ပါးဟက်ရှိ၍ များသောအားဖြင့် အကြေးခုံးအုပ်နေပြီးလျှင် ရေယက်ဖြင့်သွားလာသောကျောရိုးပါ ရေနေသွေးအေးသတ္တဝါ”^၆ ဖြစ်သည်။ ထိုငါးကို စားသုံးနိုင်ရန် ပေါင်းထားသောဟင်းမှာ ငါးပေါင်း ဖြစ်ပါသည်။ ငါးကြင်းဖြူ(သို့မဟုတ်) ငါးအုံတုံကို လက်လေးလုံးခန့်၊ လက်လေးလုံးသာသာ အတုံးကြီးကြီးတုံး၍ ဆနွင်း၊ ဆား၊ အချိုမှုန့်၊ သံပုရာရည်၊ ရှာလကာရည်၊ ဂျင်း၊ ကြက်သွန်ဖြူတို့ဖြင့်

^၁ မြန်မာအဘိဓာန်၊ ၂၀၀၈၊ ၄၂၃။

^၂ -ယင်း-၊ ၁၂၅။

^၃ -ယင်း-၊ ၉။

^၄ -ယင်း-၊ ၈၁။

^၅ -ယင်း-၊ ၈၂။

^၆ -ယင်း-။

နယ်ထားပြီး ဒန်အိုးအကြီးကြီးတွင်အောက်မှ စပါးလင်များခံကာရေထည့်ပြီး ငါးရိုးနူးသည်အထိပေါင်းခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ညကျွေး

ညကို “နေဝင်မှ နေထွက်ထိအချိန်”^၁ ဟု ဖွင့်ဆိုထားသည်။ ညကျွေးမှာ အလှူကြီး နေ့မတိုင်ခင် ရှင်လောင်းလှည့်သည့် အလှူဝင်နေ့ညနေတွင် ကျွေးမွေးဧည့်ခံသော ထမင်းဟင်း ဖြစ်ပါသည်။ ပဲဟင်းချို၊ အချဉ်၊ ငရုတ်သီးကြော်တို့ဖြင့် ကျွေးမွေးပါသည်။ ငွေကြေးတတ်နိုင်သော အလှူရှင်များမှာ ညကျွေးတွင် ပုစွန်ခြောက်၊ ငါးခြောက်များပါ ချက်ကျွေးကြပါသည်။ အချို့ကကျောက်ဖရုံသီးနှင့် ဝက်သား၊ ဝက်ရိုးများ ရောကျို၍ သားပြွမ်းဟင်းလည်း ကျွေးပါသည်။

ထမင်းစားလက်မှတ်

ထမင်းသည် “ဆန်ကို ချက်ထားသည့်စားဖွယ်”^၂ ဖြစ်သည်။ လက်မှတ်သည် “တစ်စုံတစ်ခုသော အခွင့်အရေးရှိကြောင်း အသိအမှတ်ပြုသည့် စက္ကူ၊ ကတ်ပြားစသည်”^၃တို့ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ထမင်းစားလက်မှတ်မှာ အလှူလာသည့် ဧည့်သည်များအား မဏ္ဍပ် ပေါက်တွင် ကမ်းလိုက်သောလက်မှတ် ဖြစ်ပါသည်။ ထမင်းစားလက်မှတ်ကို ပန်းရောင်၊ အပြာ ရောင်၊ အစိမ်းရောင်၊ အဝါရောင် စသည်ဖြင့် အရောင်များ ခွဲခြားထားပါသည်။ မဏ္ဍပ်အတွင်းမှ ဧည့်သည်များအား “ပန်းရောင်လက်မှတ် ကိုင်ဆောင်ထားသမျှ၊ ထမင်းစားကြရန် ဖိတ်ခေါ်အပ်ပါတယ်ခင်ဗျာ”ဟူ၍ တာဝန်ယူထားသူတစ်ဦးမှ ပန်းရောင် ယပ်တောင်လေးကို ကင်မြှောက်ပြီး ထမင်းစားဖိတ်ပါသည်။ ထိုအခါမှ ပန်းရောင်လက်မှတ်ကိုင်ထားသူများက အသင့်ပြင်ထားသော ထမင်းရုံတွင်ဝင်စားကြပါသည်။ နောက်တစ်ကြိမ် အပြာရောင်၊ အစိမ်းရောင်၊ အဝါရောင်စသည်ဖြင့် ထမင်းရုံများသို့ဖိတ်၍ ကျွေးမွေးကြပါသည်။ ထမင်းရုံမဆန်၍ မစားရသည့် သူလည်းမရှိ၊ နောက်မှရောက်ပြီး အရင်စားရတာမျိုးလည်းမဟုတ်၊ အလှည့်ကျကျွေးမွေးဧည့်ခံပါသည်။

ထမင်းရုံ

ရှင်ပြုနားသအလှူတော် မင်္ဂလာပွဲသို့လာသော ဧည့်သည်များအား ကျွေးမွေးရန်နေရာဖြစ်ပါသည်။ ကျေးရွာများမှ ထမင်းရုံများကို စားပွဲ၊ ထိုင်ခုံများချထားပြီး ဘေးဘက်များတွင် ဝါးလုံးများ၊ ရာဇမတ်ကွက်များဖြင့် ကာတန်းထားပါသည်။ မိမိရပ်ကွက်၊ ကျေးရွာမှထမင်းရုံများအပြင် အခြားရပ်ကွက်၊ ကျေးရွာများမှ ထမင်းရုံများကို ငှားရမ်းရပါသည်။

ပလောချက်

ပုစွန်ခြောက်ကို ကြက်သွန်နီနှင့် ချက်ထားသောဟင်း ဖြစ်ပါသည်။ အလှူရှင်တို့ တတ်နိုင်သည့် အပေါ် မူတည်၍ ပုစွန်ခြောက်အကောင် အကြီးအသေးအလိုက်ဝယ်၍ အငန်ရည်နှုတ်ပြီး ကြက်သွန်နီနှင့် ချက်ထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ပုစွန်ခြောက်ကို ပလောချက်ဟုခေါ်၍ ပလောကျွေးဟု ပြောကြပါသည်။

^၁ မြန်မာအဘိဓာန်၊ ၂၀၀၈၊ ၁၃၆။

^၂ -ယင်း-၊ ၁၆၅။

^၃ -ယင်း-၊ ၃၃၈။

ပဲဟင်းချို

ပဲသည် “အသီးအစေ့စားရသော အသီးတောင့်သီးသည့် အပင်မျိုး”^၁ ဖြစ်သည်။ ပဲဟင်း ချိုမာ ကုလားပဲကိုပြုတ်ကာ ထောင်းခေါ်ရရှိသော အနှစ်ကိုဟင်းရည်ချက်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ အလှူပဲဟင်းကို သံဒယ်၊ သတ္တုဒယ်ကြီးများနှင့် ချက်ကြပါသည်။

မှန်ရောင်ဟင်းချို

မှန်ကို “ကြည်လင်သော ဖန်သားအချပ်”^၂ဟု ဖွင့်ဆိုထားသည်။ ထို့ကြောင့် မှန်ရောင်ဟင်းချိုမှာ ကြည်လင်နေသည့် ဟင်းချိုရည်ဖြစ်ပါသည်။ ဂျင်း၊ ကြက်သွန်ဖြူ၊ ကြက်သွန်နီ၊ ခရမ်းချဉ်သီး၊ ဆား၊ အချိုမှုန့်၊ တရုတ်နံနံတို့နှင့်သာ ချက်ထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ရုံပြန်

ရုံကို “အဆောက်အအုံ”^၃ဟု ဖွင့်ဆိုထားသည်။ ထို့ကြောင့် ထမင်းစားသုံးရသော အဆောက်အအုံ ကို ထမင်းရုံဟုခေါ်ပါသည်။ ထိုထမင်းရုံမှ ပြန်ယူလာသော ထမင်းနှင့်ဟင်းများမှာမူ ရုံပြန်ဖြစ်ပါသည်။ ထမင်းရုံတွင် ထမင်းကျွေးပြီး၍ ထမင်းပိုင်းများမှကျန်သော ထမင်း၊ ဟင်းများကို တူရာစုပြီး အလှူအိမ်သို့ ပြန်ပို့သော ထမင်း၊ ဟင်းများ ဖြစ်ပါသည်။ ပိုလျှံ သည်များကို ရပ်နီး၊ ရပ်ဝေး၊ ဆွေမျိုး၊ မိတ်ဆွေ၊ ကူညီ လုပ်ကိုင်သူများကို ဝေငှပေးကြပါသည်။

ဝက်သားဗလာကျွေး

ဝက်ကို “အဆီများ၍ အခေါက်ထူသော ခြေလေးချောင်း နို့တိုက်သတ္တဝါတစ်မျိုး”^၄ဟု ဖွင့်ဆို ထားသည်။ ထို့ကြောင့် ဝက်သားဗလာကျွေးဟူသည် ဝက်သားကို အရောအနှောမပါ အချိုချက်၍ ကျွေးခြင်းဖြစ်ပါသည်။ လူအများစာကျွေးရန် ဒယ်အိုးအကြီးကြီးများနှင့် ချက်သည့် အိုးကြီးနှစ်ချက် ဖြစ်ပါ သည်။

ဟင်းလေးချက်

ဟင်းလေးသည် “ဟင်းအမျိုးမျိုးကို အရသာလေးအောင် ရောကျိုထားသောဟင်း”^၅ ဝက်သားကို သရက်သီးခြောက် စသည်ဖြင့် ရောချက်ထားသောဟင်း”^၆ ဖြစ်သည်။ ဝက်သားကို သရက်သီးခြောက်၊ ဇီးဖြူသီးခြောက်၊ ဖန်ခါးသီးခြောက်များ ထည့်ရော၍ ချက်ထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ အရောငှာ မည်းတူးတူး ဖြစ်ပါသည်။

အချိုပွဲ

အချိုပွဲသည် “တည်ခင်းထားသောမုန့်၊ သစ်သီးစသည်စားဖွယ်”^၇ဖြစ်သည်။ အလှူပွဲသို့လာရောက် သော ဧည့်သည်များအား ဧည့်ခံသောမုန့်များဖြစ်ပါသည်။ ရေနွေးကြမ်း၊ လက်ဖက်သုပ်တို့နှင့်အတူ ဆွန့်ခင်းမကင်း၊ ထိုးမုန့်၊ ကျောက်ကျော၊ ချစ်တီးလုံး၊ နာနတ်ယို၊ ထမနဲစသည်တို့ကို အလှူရှင်တတ်နိုင် သည့်အပေါ် မူတည်၍ လေးမျိုးငါးမျိုး ဧည့်ခံကျွေးမွေးပါသည်။

^၁ မြန်မာအဘိဓာန်၊ ၂၀၀၈၊ ၂၁၆။

^၂ -ယင်း-၊ ၂၉၅။

^၃ -ယင်း-၊ ၃၁၈။

^၄ -ယင်း-၊ ၃၆၀။

^၅ -ယင်း-၊ ၃၉၄။

^၆ -ယင်း-၊ ၃၉၉။

အချဉ်သုပ်

အချဉ်သုပ်ကို ပဲတီချဉ်(သို့မဟုတ်) သရက်ချဉ်(ဓားပေါက်ချဉ်)ကို ကြက်သွန်နီပါးပါးဖြင့် နယ်၍ သုပ်ထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ တစ်ခါတစ်ရံ သရက်ခဉ်ကို ငှက်ပျောဖူးပါ ထည့်သုပ်ပါသည်။

၃။ ရှင်လောင်းလှည့်ခြင်းဆိုင်ရာ ဝေါဟာရများ

ကံဆောင်အိုး

လည်ပင်းသိမ်သော နှုတ်ခမ်းအနားလုံး မြေအိုးအသေး(တာအိုး)တွင် ရေထည့်ထားသော အိုး ဖြစ်ပါသည်။ ကံဆောင်အိုးနှုတ်ခမ်းကို ငှက်ပျောဖက်ခေါက်လေးများကို အပ်ချည်နှင့်တွဲသီပြီး ပတ်ထား ပါသည်။ အိုးအဝပေါ်မှ စေတီပုံပြုလုပ်ကြပြီး ထီးတော်များတပ်ကြပါသည်။ အချို့မှာအိုးပေါ်တွင် စေတီပုံ မလုပ်တော့ဘဲ အိုးထဲတွင်ပန်းအစုံ၊ ပန်းအခြောက်များ ထိုးကြပါသည်။ ကံဆောင်အိုးကို “အလုံးစုံသော ကံတို့၏ကုန်ခြင်းကို ပြုတတ်သော မင်္ဂလေးပါးကိုရခြင်း၏ ပုဗ္ဗနိမိတ်ကိုအကြောင်းပြု၍ ကံဆောင် အိုးလေးလုံး”^၁ ပြုလုပ်ကြပါသည်။ အချို့မှာအပျိုများသဖြင့် ကံဆောင်အိုး (၆)လုံး၊ (၈)လုံး ပြုလုပ်ကြပါ သည်။

ကွမ်းတောင်

ကွမ်းတောင်သည် “ကွမ်းထည့်သည့် ကလပ်တစ်မျိုး။ ကွမ်းအစ်တင်ထားသော ကလပ်တစ်မျိုး”^၂ ဖြစ်သည်။ သစ်သားကလပ်(သို့မဟုတ်) ရွှေရည်သုတ် သစ်သားကလပ်ပေါ်တွင် ငှက်ပျောဖက်ခေါက်လေး များကို အပ်ချည်ကြိုး၊ တံစပ်တို့ဖြင့်တံ၍ ပြုလုပ်ထားသော ပစ္စည်းများဖြင့် စုပေါင်းချည်နှောင်ထား သောအရာ ဖြစ်ပါသည်။ ကွမ်းတောင်ကို ကလပ်၏အောက်ဆုံးမှ အထက်သို့ဆင်လျှင် ကြာမှောက်၊ ကွေးထောက်ကုံး၊ ကြာလှန်၊ ကြာလှန်အောက်မှ အပေါ်သို့ထောင်၍ နတ်လမ်း(၃)ခု၊ စိန်တောင်အပြား (၃)ခု၊ ကြာလှန်ပေါ်တွင် ငှက်ပျောလက်ရိုးထည့်ပတ်ထားသော စေတီ၊ စေတီဘေးတွင် မုခ်ပေါက်၊ စေတီပေါ်မှ ကလပ်၊ ကလပ်ပေါ်မှ ဖောင်းရစ်၊ ဖောင်းရစ်ပေါ်မှ ထီးတော်၊ ထီးတော်ပေါ် စိန်ဖူးတပ်ပါ သည်။ စိန်ဖူးတော်ကို ခါကြက်ဥနှင့် လုပ်ပါသည်။ ယခင်က ရွှေဖရုံသီးနှင့် လုပ်ပါသည်။ ကွမ်းတောင်ကို ကလပ်ပေါ်တွင်မြဲစေရန် ရောင်စုံချည်ကြိုးများနှင့် ရစ်ပတ်ချည်နှောင်ရပါသည်။ ထို့နောက်မှ ကွမ်းတောင် ပတ်လည်တွင် ထီးရံ(၃) ခု၊ ကွမ်းရွက်ငှက်ရုပ် (၃)ခု၊ စကားဝါဖူး(၃)ခုနှင့် ပန်းပွင့်များကို ထိုးစိုက်ကြပါ သည်။

ကွမ်းတောင်ကိုင်း

ကွမ်းတောင်ကိုင်းသည် “ရှင်လောင်းလှည့်ရာတွင် ကွမ်းတောင်ကိုကိုင်း၍ လိုက်ရသည့်အမျိုးသမီး”^၃ ဖြစ်သည်။ ကွမ်းတောင်ကိုင်း အပျိုရွေးရာတွင် ရပရည်ချောမောပြေပြစ်သူ၊ မိမိစုံစုံရှိသူတို့ကိုရွေးကြရပါ သည်။

^၁ အောင်ချိန်၊ သခင်၊ သာယာဝတီ၊ ၁၉၇၈၊ ၃၈၆။

^၂ မြန်မာအဘိဓာန်၊ ၂၀၀၈၊ ၄၃။

^၃ မြန်မာအဘိဓာန်၊ ၂၀၀၈၊ ၄၃။

စည်တော်ကြီး

စည်သည် “သစ်သားခေါင်းပေါက်ဝကို သားရေကြက်၍ တီးခတ်ရသောတူရိယာ”^၁ ဖြစ်သည်။ စည်တော်ကြီးသည် အလှူလှည့်ရာတွင် စည်တီး၍သဆိုကပြ ဖျော်ဖြေသောအဖွဲ့ ဖြစ်ပါသည်။

ဆင်နှင့်လှည့်

ဆင်သည် “နာမောင်းကို လက်ကဲ့သို့အသုံးပြုနိုင်သော အစွယ်ပါသည့် ခြေလေးချောင်း တိရစ္ဆာန်ကြီး”^၂ဖြစ်သည်။ ဆင်နှင့်လှည့်ဟူသည် မောင်ရှင်လောင်းကို ဆင်ပေါ်တင်လှည့်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ အလှူလှည့်ရာတွင် ငွေကြေးတတ်နိုင်သော အလှူရှင်တို့က ဆင်ငှား၍သားမောင် ရှင်လောင်းအား ဆင်ပေါ်တင်လှည့်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

တေးဂီတ

တေးဂီတသည် တေး-“သီချင်း”^၃နှင့် ဂီတ-“သီချင်း(ပါ၊ ဂီတ)”^၄ ဟူသော ဝေါဟာရနှစ်ခုကို ပေါင်းထားခြင်း ဖြစ်သည်။ အလှူလှည့်ရာတွင် တေးသီချင်းများ သီဆိုဖျော်ဖြေရသော အဖွဲ့ဖြစ်ပါသည်။ ကားဖြင့်လှည့်၍ ကားကိုပတ်ချာလည် တန်ဆာဆင်ထားပါသည်။

တံခွန်လုံးကိုင်

တံခွန်လုံးသည် “အဝတ်ဖြင့် ဝါးလုံးသဏ္ဌာန် လုပ်ထားသောတံခွန်”^၅ ဖြစ်သည်။ အလှူ လှည့်ရာတွင် တံခွန်လုံးကိုင်ရသော မိန်းမပျိုလေးများ ဖြစ်ပါသည်။ တံခွန်လုံးကို အဝါရောင်ပိတ်စ (သို့မဟုတ်) ပိုးဖဲသားအတွင်းတွင် ဝါးကရွတ်ခွေလေးများခံကာ အလုံးချုပ်ထားပါသည်။ အပြင်ဘက်တွင် ရွှေရောင်၊ အပြာရောင်၊ ပန်းရောင်ကုလားရေစက္ကူနှင့် အပွင့်လေးများ ဖော်ကာကပ်ထားပါသည်။ တံခွန်တိုင်လုံး၏ အစွန်းနှစ်ဖက်တွင် ယခုအခါ ကြိုးကွင်းလေးများသာ တပ်ထားသည်။ အလှူလှည့်ရာတွင် တံခွန်လုံးကိုင် မိန်းမပျိုနှစ်ဦးက တံခွန်လုံးကို အလယ်ထား၍ တစ်ဖက်စီကိုင်ကာ လိုက်ကြပါသည်။

ထီးမိုး

ထီးသည် “နေမိုးဒဏ်ကာကွယ်ရန် အရိုးတပ်ဆောင်းစရာ”^၆ ဖြစ်သည်။ ထီးမိုးဟူသည် အလှူလှည့်ရာတွင် မောင်ရှင်လောင်းအား အရိုးရှည်တပ် ရွှေထီးမိုးပေးသူ ဖြစ်ပါသည်။

နားဖောက်သည်

နားဖောက်သည် “နားပေါက်ဖောက်ခြင်း”^၇ဖြစ်သည်။ နားထွင်းဟုလည်းခေါ်ပါသည်။ အလှူတွင် ပါသော အလှူရှင်၏ သမီးနှင့်ဆွေမျိုး မိတ်ဆွေတစ်ဦး သမီးငယ်၊ အပျိုလေးများ ဖြစ်ပါသည်။ နားဖောက်ပြီးသော်လည်း နောက်ထပ်အလှူရှင်များ တောင်းလာပါက နားဖောက်သည် ထပ်လုပ်ကြပါသည်။ နားဖောက်သည်သည် ဘော်ကြယ်၊ သဒ္ဓါစေ၊ ကျောက်များထိုးထားသော ပြန့်ထမီနှင့် ရင်ခံ (ယခုအခါ ရင်စီး)ပေါ်တွင် အင်္ကျီထပ်ဝတ်ရပါသည်။ ဘော်ကြယ်၊ သဒ္ဓါစေ၊ ကျောက်ထိုးထားသော

^၁ မြန်မာအဘိဓာန်၊ ၂၀၀၈၊ ၁၀၉။

^၂ -ယင်း-၊ ၁၂၂။

^၃ -ယင်း-၊ ၁၄၇။

^၄ -ယင်း-၊ ၇၆။

^၅ -ယင်း-၊ ၁၄၉။

^၆ -ယင်း-၊ ၁၆၆။

^၇ -ယင်း-၊ ၁၉၁။

မယ်ညို(မယ်တောင်ညို)ကို ပခုံးပေါ်မှ ရင်ဘတ်ရှေ့စုံချ၍ အပ်ချိတ်နှင့်တွယ်ရပါသည်။ လက်တွင် လက်စည်းဝတ်၍ ခေါင်းတွင် စည်းပုံဆောင်းရပါသည်။ ရှေးကနားထွင်းများသည် အသက်(၁၂)နှစ်ခန့် အရွယ်မှစ၍ မဟလ္လတာတန်ဆာဝတ်ရပါသည်။ မလ္လိကာတန်ဆာဟု ခေါ်ကြပါသည်။ အလှူလှည့်ရာတွင် နားဖောက်သည်(နားထွင်း)များသည် လှည်းယဉ်ကို စီးကြပါသည်။ ယခုအခါ ရွှေလှည်းယဉ်များကိုလည်း ငှားစီးကြပါသည်။

ပိဋကတ်သုံးပုံကို

ပိဋကတ်သည် “သုတ်၊ ဝိနည်း၊ အဘိဓမ္မာ ဟူသော ပိဋကတ်သုံးပုံ(ပါ၊ ပိဋကတ်)”^၁ ဖြစ်သည်။ ပိဋကတ်သုံးပုံကိုအသွယ် အလှူလှည့်ရာတွင် ထိုပိဋကတ်သုံးပုံကို ကိုင်ရသောသူ ဖြစ်ပါသည်။ မြတ်စွာ ဘုရားဟောကြားသော တရားဒေသနာတော်များကို ပုံနှိပ်ထားသော စာအုပ်များဖြစ်ပါသည်။ အလှူ လှည့်ရာတွင် ကလပ်ပေါ်တင်၍ လိုက်ပါသည်။

ပုဂံဝင်း

ဝင်းခင်းကို “မင်းဧကရာဇ် ထွက်တော်မူသောအခါ စစ်သည်တပ်ဖွဲ့များ ရှေ့နောက်ဝဲယာ ခင်းကျင်းလိုက်ပါသည်”^၂ ဟု ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။ ပုဂံဝင်းသည်လည်း အလှူလှည့်ရာတွင် ပုဂံခေတ် အဝတ်အစားများ ဝတ်ဆင်၍လှည့်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ပုဂံစစ်သူကြီး၊ အနော်ရထာနှင့် မိဖုရား၊ ကျန်စစ်သား နှင့်မဏိစန္ဒာ၊ အပျိုတော်များ(ပုဂံသူ)၊ လူပျိုတော်များ(ပုဂံသား)၊ ပုဂံဝန်၊ ပုဂံပုဏ္ဏားတို့ ပါဝင်ပါသည်။

ပေါက်ပေါက်ပက်

ပေါက်ပေါက်သည် “လှော်ထား၍ ပွင့်အာနေသော ကောက်ညှင်းစပါးစေ့ စသည်”^၃ တို့ ဖြစ်သည်။ ပက်သည် “ရေစသည်ကို ပစ်လွှင့်သည်”^၄ကို ဆိုလိုသည်။ ထို့ကြောင့် ဆန် ပေါက်ပေါက် ပက်ကြခြင်းကို ပေါက်ပေါက်ပက်ဟု ခေါ်ဆိုသည်။ ရှင်လောင်းလှည့်ရာတွင် ဘုရားကားဘေးတစ်ဖက်စီ(သို့မဟုတ်) ဘုရားကားနောက်မှ မိန်းမပျိုနှစ်ဦးက ငွေလားနှင့်ထည့်ထားသော ဆန်ပေါက်ပေါက်ကို ပက်ကြပါသည်။ ယခုအခါ ပေါက်ပေါက်နှင့်အတူ ပိုက်ဆံ ခေါက်၊ ချိုချဉ်တို့ကိုပါ ကြွလေ့ရှိပါသည်။

ပန်းတောင်

“အပင်စသည်မှ မျိုးပွားရန် ပွင့်သောအပွင့်”^၅ကို ပန်းဟုခေါ်ဆိုသည်။ ပန်းတောင်သည် သစ်သား ကလပ် (သို့မဟုတ်) ရွှေရည်သုတ် သစ်သားကလပ်ပေါ်တွင် ငှက်ပျောဖက်ခေါက်လေးများကို အပ်ချည် ကြိုးနှင့်သီ၊ တံစပ်နှင့်တံ၍ ပြုလုပ်ထားသော ပစ္စည်းများဖြင့်စုပေါင်း ချည်နှောင်ထားသောအရာ ဖြစ်ပါ သည်။ ပန်းတောင်ကို ကလပ်၏အောက်ဆုံးမှ အထက်သို့ဆင်လျှင် ကြာမှောက်၊ ကွေးထောက်ကုံး၊ ကြာလှန်၊ ကြာလှန်အောက်မှ အပေါ်သို့ထောင်၍ စိန်တောင်အပြား(၃)ခု၊ စိန်တောင်အလုံး(၃)ခု၊ ကြာလှန် ထဲတွင် ဖက်ခွက်နှင့်ထည့်ထားသော လက်ဖက်၊ ကွမ်းသီး၊ ပေါက်ပေါက်တို့ ထည့်ပါသည်။ ပန်းတောင်ကို ကလပ်ပေါ်တွင်မြဲစေရန် ရောင်စုံချည်ကြိုးများနှင့် ရစ်ပတ်ချည်နှောင်ရပါသည်။ ထို့နောက်မှ ပန်းတောင် ပတ်လည်တွင် ထီးတော်၊ ကွမ်းရွက်ငှက်ရုပ်၊ စကားဝါဖူး(ခါကြက်ဥနှင့်လုပ်)၊ ပန်းပွင့်များကို ထိုးစိုက် ကြပါသည်။

^၁ မြန်မာအဘိဓာန်၊ ၂၀၀၈၊ ၂၁၃။

^၂ -ယင်း-၊ ၃၆၁။

^၃ -ယင်း-၊ ၂၁၉။

^၄ -ယင်း-၊ ၂၁၉။

^၅ -ယင်း-၊ ၂၂၅။

ပန်းတောင်ကိုင်း

အလှူလှည့်ရာတွင် ပန်းတောင်ကိုင်းရသူဖြစ်ပါသည်။ ပန်းတောင်ကိုင်း အပျိုရွေးရာတွင် ရုပ်ရည်ချောမောပြေပြစ်သူ၊ မိမိဖုန်ရှိသူကို ရွေးကြပါသည်။

ပန်းဖလားကိုင်း

ဖလားသည် “ဒန်၊ ကြေး စသည်ဖြင့်လုပ်သော ခွက်ဝိုင်းတစ်မျိုး”^၁ ဖြစ်သည်။ ပန်းဖလားကိုင်းသည်အလှူလှည့်ရာတွင် ပန်းအစိုနှင့် ပန်းအခြောက်များရော၍ ထည့်ထားသော ငွေဖလားကို ကိုင်ရခြင်းဖြစ်ပါသည်။ အချို့ရွာများတွင် ဆွေမျိုးတော်သူ ညီ၊ မောင်များနှင့် ရင်းနှီးသူလူပျိုလူရွယ်များက တိုက်ပုံ၊ ပုဆိုးများဝတ်၍ ပန်းဖလားများပိုက်ကာ အလှူလှည့်လိုက်ကြပါသည်။

မြောတီး

မြောသည် “နှစ်ဖက်ပိတ် စည်တစ်မျိုး”^၂ ဖြစ်သည်။ အလှူဝင်နေ့ညနေတွင် အလှူဧည့်ခံဆိုင်းရောက်သည့်အခါ ပစ္စည်းများ ချထားပြီးလျှင် ဦးစွာမြောတီးပါသည်။ ရှင်ပြုပွဲနှင့် မြောသံမှာ ဆက်စပ်နေပါသည်။

ဘုရားကား

ကားသည် “မော်တော်ကား(လိပ်၊ Car)”^၃ ဖြစ်သည်။ ဘုရားကားသည် မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ပုံတော်ရုပ်ထုကို ကားခေါင်းပေါ်တွင် တင်ထားသောကား ဖြစ်ပါသည်။ ရှင်လောင်းလှည့်ရာတွင် ရှေ့ဆုံးမှလိုက်ပါပြီး ကား၏ဘေးပတ်လည်တွင် ပန်းချီကားချပ်များ ရေးဆွဲ၍ တန်ဆာဆင်ထားပါသည်။ ကားနောက်ပိုင်းတွင် ထိုင်ခုံများ တင်ထားပြီး အလှူဒါယကာ၊ အလှူ ဒါယိကာမတို့၏ မိခင်၊ ဖခင်၊ အဖိုး၊ အဖွားနှင့် ဆွေမျိုးအရင်းအချာများ လိုက်ပါကြပါသည်။

ဘုရားလူကြီး

လူကြီးသည် “အသက်အရွယ်ကြီးရင့်သူ။ ရုပ်ရေးရွာရေး စသည်တွင် ရှေ့ဆောင်ရှေ့ရွက်ပြုသူ”^၄ ဖြစ်သည်။ ဘုရားလူကြီးသည်မြို့၊ ကျေးရွာများတွင် ဘုရား၏သာယာရေးနှင့် ဝေယျာဝစ္စများကို ပြုလုပ်တိုင်ပင်ဆွေးနွေးကြသော အမျိုးသားများဖြစ်ပါသည်။ ရှင်လောင်းလှည့်ရာတွင် ဘုရားလူကြီးတို့က ဘုရားပင့်၊ ဘုရားပန်းအိုး၊ စက္ကူရောင်စုံနှင့် လုပ်ထားသော တခွန်၊ ကုက္ကား၊ မုလေးပွားများကိုကိုင်၍ လိုက်ကြပါသည်။

မောင်ရှင်လောင်း

မောင်ရှင်သည် “သာမဏေ။ ကိုရင်”^၅ ဖြစ်သည်။ မောင်ရှင်လောင်းသည် အလှူတော် မင်္ဂလာတွင် အဓိကပါဝင်သော ရှင်ပြုမည့်သာမဏေ အလောင်းအလျာဖြစ်ပါသည်။ မောင်ရှင်လောင်းသည် သင်္ကန်းမဝတ်ခင် ဘော်ကြယ်များ၊ ကျောက်များ ထိုးထားသော ရင်ခံပါ ဖဲဖြူအင်္ကျီ၊ ကနုကမာစဖြင့် ချုပ်ထားပြီး

^၁ -ယင်း-၊ ၂၄၀။

^၂ -ယင်း-၊ ၂၅၄။

^၃ -ယင်း-၊ ၈။

^၄ -ယင်း-၊ ၂၅၇။

^၅ -ယင်း-၊ ၂၇၇။

ဘော်ကြယ်ထိုး၊ ကျောက်ထိုးထားသော ခါးရှည်သိုရင်း အင်္ကျီထပ်ဝတ်ရပါသည်။ ခေါင်းတွင် ဆံထုံးထုံး၍ ဘော်ကြယ်ထိုးထားသော ဖောလုံးကိုဆောင်းရသည်။ ယခင်က ဥသျှောင်ကိုဆောင်းသည်။ အင်္ကျီလက်များ တွင် လက်စည်းများဝတ်ပြီး ကိတ်တွင်စလွယ် လွယ်ရသည်။ စလွယ်ကိုယခင်က ပတ်သားပေါ်တွင် ဘော်ကြယ်ထိုး၍ ယခုအခါဖဲပေါ်တွင် ကျောက်၊ ပုလဲ၊ သဒ္ဓါစေ့များထိုးကြပါသည်။ ယခင်က မောင်ရှင်လောင်းဝတ်စုံမှာ အင်္ကျီအဖြူရောင်၊ ပုဆိုးအဖြူရောင်၊ ပုဆိုးပန်းရောင်နှင့် ရွှေဝါရောင်တို့သာ ဖြစ်ပါသည်။ ယခုအခါ အနီရောင်၊ အစိမ်းရောင်၊ စိမ်းပြာရောင်၊ လိမ္မော်ရောင်၊ သခွားရောင်၊ မရမ်းစေ့ ရောင်စသည်ဖြင့် အင်္ကျီနှင့်ပုဆိုး အရောင်တူဝတ်လာကြပါသည်။ အခြားရှင်လောင်းများနှင့် အရောင် ကွဲအောင် အလှူတကာ၊ အလှူအမတို့ဝတ်သည့် အရောင်ကိုလိုက်၍ သားသမီးအရင်းအချာများကို ဆင်ပါသည်။ ခြေထောက်တွင် ဘော်ကြယ်ထိုး၊ ကျောက်ထိုးခြေနင်းစီးပါသည်။ မောင်ရှင်လောင်းသည် အလှူဝင်နေ့ နေ့ခင်းအလှူလှည့်သည့်အခါ အလှူရှင်တို့တတ်နိုင်သည့်အပေါ်မူတည်၍ ဆင်ရတနာကို ငှားစီးပါသည်။ များသောအားဖြင့် မြင်းစီးကြပါသည်။ အချို့မှာ မြင်းနှစ်ကောင်ဆွဲ၊ မြင်းသုံးကောင်ဆွဲ ရွှေမြင်းလှည်းကို ငှားစီးကြပါသည်။

မြင်းကိုင်

မြင်းသည် “စီးရန်၊ ရထားဆွဲရန် အသုံးပြုသော၊ လည်ဆံမွေးနှင့် အမြီးဖွားရှိသော၊ ဟိတတ်သော၊ အပြေးမြန်သော ခွာရှိ ခြေလေးချောင်းတိရစ္ဆာန်” ဖြစ်သည်။ ကိုင်သည် “လက်ဖြင့်ဆုပ်သည်။ လက်၌ ထားသည်”^၁ ဟုဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်မြင်းကိုင်သည် အလှူလှည့်ရာတွင် မောင်ရှင်လောင်းစီးသည့် မြင်း၏ဧကန်ကြိုးကို ထိန်းကိုင်ပေးသူ ဖြစ်ပါသည်။

ရာဇဝင်း

ရတနာပုံဝင်းဟုလည်း ခေါ်ပါသည်။ ရှင်လောင်းလှည့်ရာတွင် ဝင်းခင်း၍လှည့်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ရာဇဝင်းတွင် ရှေ့တော်ပြေးဗန္ဓုလစစ်သူကြီး၊ ရှင်ဘုရင်၊ မိဖုရား၊ သမီးတော်၊ အပျိုတော်များ၊ လူပျိုတော် များ၊ ဝန်နီ၊ ဝန်စိမ်း၊ ပုဏ္ဏားတို့ လိုက်ပါရပါသည်။ ရှေ့ဝင်းဟုဆိုပါသည်။ ထို့နောက် တပ်မှူး၊ အိမ်ရှေ့ မင်းသား၊ အိမ်ရှေ့မင်းသမီး၊ အပျိုတော်များ၊ လူပျိုတော်များ၊ ဝန်နီ၊ ဝန်စိမ်း၊ ပုဏ္ဏားတို့နှင့် ဝေဿန္တရာ ဇာတ်တော် ဝေဿန္တရာမင်းကြီး၊ မယ်မဒ္ဒီ၊ သားတော်၊ သမီးတော်၊ ပုဏ္ဏားတို့လိုက်ပါကြပါသည်။ နောက်ဝင်းဟု ဆိုပါသည်။

ရွှေမြင်းလှည်း

ရွှေမြင်းလှည်းသည် အလှူလှည့်ရာတွင် မောင်ရှင်လောင်းရော နားဖောက်သည်ပါစီးသည် “ရွှေကဲ့ သို့ အဝါရောင်ရှိသော”^၂ ယာဉ်ဖြစ်ပါသည်။ ရွှေမြင်းလှည်းကို မြင်းတစ်ကောင်၊ မြင်းနှစ်ကောင်၊ မြင်းသုံး ကောင် ဟူ၍ တိုးချဲ့မွမ်းမံ ပြုလုပ်လာကြပါသည်။

^၁ မြန်မာအဘိဓာန်၊ ၂၀၀၈၊ ၂၉၀။

^၂ -ယင်း-၊ ၁၆။

^၃ -ယင်း-၊ ၃၂၃။

ရွှေလှည်း

ရွှေလှည်းသည် အလှူလှည့်ရာတွင် နားဖောက်သည်စီးသည့် “ရွှေကဲ့သို့ အဝါရောင် ရှိသော”^၁ လှည်း ဖြစ်ပါသည်။ လှည်းယဉ်ကို ရွှေရောင်ဆေးသုတ်၍ လှည်းအိမ်ကို မှန်စီရွှေချပြီး ကနုတ်ပန်းများ၊ ရုပ်ပုံများ၊ လှေကားငယ်များဖြင့် ပြုပြင်စီရင်ထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ လှည်းအိမ်ပေါ်တွင် ပြာသာဒ်ဘုံ အဆင့်ဆင့်တို့ဖြင့် ကနုတ်ပန်း၊ ပန်းပုရုပ်များဖြင့် မှန်စီရွှေချထားသော လှည်းကို ဘုံခုနစ်ဆင့်ရွှေလှည်းဟု ခေါ်ပါသည်။ ရွှေရောင်လှည်းများအပြင် စိန်လှည်း၊ မြဲလှည်း၊ ပတ္တမြားလှည်း ဟူ၍ ချဲ့ထွင်မွမ်းမံ လာကြ ပါသည်။

ရွှေသင်္ကန်းကို

သင်္ကန်းသည် “ရဟန်းများ ဝတ်ရုံသော ဖန်ရည်ဆိုးအဝတ်”^၂ဖြစ်သည်။ ရွှေသင်္ကန်းကိုသည် အလှူလှည့်ရာတွင် မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တော်အား ရည်စူး၍လှူသော သင်္ကန်းကိုကိုရသည့်သူ ဖြစ်ပါ သည်။ အဝါရောင်ပိတ်စ(သို့မဟုတ်) ဖဲသားပေါ်တွင် ရွှေရောင်စီးကရက် စက္ကူလေးများဖြင့် အပွင့်များ ဖော်ကာကပ်ထားပါသည်။ အလှူလှည့်ရာတွင် ရွှေသင်္ကန်းကို အခေါက်လိုက် ကလပ်ပေါ်တင်၍ ချည်ကြိုး လေးများ ချည်နှောင်ကာကိုင်ကြပါသည်။ အပျိုများသည့်ရွာတွင် ရွှေသင်္ကန်းကိုဖြန့်၍ တစ်ဖက်စီကြိုးချည် ၍ (၂)ယောက် ကိုင်ကြပါသည်။

ရွဲ

ရွဲသည် သျှိုးလိုက်ရတု ဖြစ်သည်။ သျှိုးလိုက်ရတုသည် “ရှင်လောင်းလှည့်ရာတွင်တစ်ပိုဒ် ပြီးတိုင်း သျှိုးဟုလိုက်ဆိုသော ရတုတစ်မျိုး”^၃ ဖြစ်သည်။ ရှေးယခင်က အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီးများ အပြန်အလှန် ရတု ရွတ်ဆို၍ ရွဲလိုက်ကြပါသည်။ ယခုအခါအချို့ရွာများ၌သာ အမျိုးသားများက ရတုရွတ်ဆို၍ ရွဲလိုက်ကြပါသည်။ အမျိုးသမီးများ ရတုမဆိုရွဲမလိုက်တော့ပါ။

လှူရန်ကို

ရှင်လောင်းလှည့်ရာတွင် သံဃာတော်တို့အားလှူရန် ပစ္စည်းများကို ကိုင်ရခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ငွေဖလားတွင်သင်္ကန်း၊ ယပ်(သို့မဟုတ်) ငွေယပ်တောင်၊ ငွေပန်းခိုင်များကိုထည့်ပြီး အပျိုများက အလှူ လှည့်လိုက်ကြပါသည်။

၄။ ဘိသိက်မြောက်ခြင်းဆိုင်ရာ ဝေါဟာရများ

ချည်မန်းကွင်း

ချည်သည် “ဝါ၊ ပိုးမျှင် စသည်ကို ကျစ်ထားသည့် အလွန်သေးငယ်သော ကြိုး။ အလွန် သေးငယ် သော အမျှင်”^၄ ဖြစ်သည်။ “ဘေးအန္တရာယ်ပျောက်ပြယ်စေရန် မန္တန်ကို ရွတ်ဆိုသည်”^၅ ကို မန်းသည်ဟု ခေါ်ဆိုသည်။ ထို့ကြောင့် ချည်မန်းကွင်းသည် ပရိတ်ရွတ်ထားသောချည်ကို ကွင်းပြုထားခြင်း ဖြစ်ပါ သည်။ မောင်ရှင်လောင်း၊ နားဖောက်သည်တို့အား အန္တရာယ်ကင်းစေရန် ဘိသိက်ဆရာက လည်တွင် စွပ်ပေးခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

^၁ မြန်မာအဘိဓာန်၊ ၂၀၀၈၊ ၃၂၃။

^၂ -ယင်း-၊ ၃၈။

^၃ -ယင်း-၊ ၃၂၄။

^၄ -ယင်း-၊ ၆၄။

^၅ -ယင်း-၊ ၃၂၄။

ငွေခရ

ငွေသည် “တွင်းထွက်သတ္တုဖြူ ရတနာတစ်မျိုး”^၁ ဖြစ်သည်။ ခရသည် “အသားစိုက်ကို အခွံမာ ဖုံးလျက်ရှိသော ကျောရိုးမဲ့ ရေသတ္တဝါ”^၂ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ငွေခရသည် ဘိသိက် မြှောက်ရာတွင် အဓိကပါဝင်သော လက်ယာရစ်ငွေခရ ဖြစ်ပါသည်။ မွေဒီပါလင်္ကာတောင်ကျွန်းဖြစ်၍ လက်ယာရစ် ငွေခရကိသုံးရပါသည်။ ကြည်လင်သန့်ရှင်းသောရေ၊ သပြေ၊ မြေဇာများ ထည့်ပါသည်။ မောင်ရှင်လောင်း၊ နားဖောက်သည်တို့အား ဘေးရန်အန္တရာယ် ကင်းစေကြောင်း ဘိသိက်ဆရာက ဦးထိပ်ထက်ငွေခရနှင့် ရေစင်သွန်းလောင်းပါသည်။ အောင်ရေဖြန်းပါသည်။

ထမင်းခွံ

ထမင်းသည် “ဆန်ကိုချက်ထားသည့်စားဖွယ်”^၃ ဖြစ်သည်။ ခွံသည် “စားစရာစသည်ကို သူတစ်ပါး ၏ ပါးစပ်ထဲသို့ထည့်ပေး”^၄ ခြင်းဖြစ်သည်။ ဘိသိက်မြှောက်ရာတွင် ဘိသိက်ဆရာက မောင်ရှင်လောင်း၊ နားဖောက်သည်တို့အား ထမင်းခွံပေးခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

နတ်ပို့

နတ်သည် “ချမ်းသာရှိသော၊ တောက်ပသော၊ ကိုးကွယ်ရာဖြစ်သောပုဂ္ဂိုလ်”^၅ ဖြစ်သည်။ ဘိသိက် မြှောက်ခန်းပြီးမြောက်၍ မိမိတို့ စံမြန်းရာနေရာသို့ ပြန်ကြွရန် နတ်များအား ပြန်လည်ပို့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

နတ်ပင့်

နတ်သည် “ချမ်းသာရှိသော၊ တောက်ပသော၊ ကိုးကွယ်ရာဖြစ်သောပုဂ္ဂိုလ်”^၆ ဖြစ်သည်။ ဘိသိက် မြှောက်ခန်းတွင် ဘိသိက်ဆရာက နတ်ကောင်းနတ်မြတ်အပေါင်းကို ပင့်ဖိတ်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ဘိသိက်

ဘိသိက်ဟူသော စကားလုံးသည် “အဘိသေက”ဟူသော ပါဠိသက်စကားလုံး ဖြစ်ပါသည်။ “ရေစင်သွန်း၍ မင်္ဂလာပြုခြင်း(ပါ၊ အဘိသေက)”^၇ ဟု အဓိပ္ပာယ်ရပါသည်။

ဘိသိက်ကန်တော့ပွဲ

ဘိသိက်ကန်တော့ပွဲ “ဘုရားပွဲ-၁၊ ရှင်ပြုမင်္ဂလာခံယူသူ သတို့သားငယ်၏ မိဘပွဲ-၁၊ နားထွင်း မင်္ဂလာခံယူသူ သတို့သမီးငယ်၏ မိဘပွဲ-၁၊ အထက်နတ်ပွဲ-၁၊ အောက်နတ်ပွဲ-၁ဟူ၍ ၅-ပွဲ ဖြစ်သည်”^၈

ဘိသိက်ခန်းဖွင့်

ဘိသိက်မြှောက်ရန် ဘိသိက်ဆရာက ဘိသိက်ခန်းစဖွင့်ကြောင်း ဟောပြောဆိုပါသည်။

^၁ မြန်မာအဘိဓာန်၊ ၂၀၀၈။ ၈၈။

^၂ -ယင်း-၊ ၄၇။

^၃ -ယင်း-၊ ၁၆၅။

^၄ -ယင်း-၊ ၇၃။

^၅ -ယင်း-၊ ၁၉၈။

^၆ -ယင်း-။

^၇ -ယင်း-၊ ၂၅၆။

^၈ ခရီးဆောင်မြန်မာအဘိဓာန်၊ ၂၀၁၃၊ ၂၃၆။

ဘိသိက်ဆရာ

ဘိသိက်မြှောက်ပေးသောသူ ဖြစ်ပါသည်။ ဘိသိက်ဆရာသည် ခေါင်းပေါင်း၊ သိုရင်းအင်္ကျီ၊ တောင်ရှည်ပုဆိုး ဝတ်ဆင်ပါသည်။ အချို့မှာ ပဝါသိုင်းကြပါသည်။ ဘိသိက်ဆရာသည် အလှူတကာ၊ အလှူအမတို့ လှူတတ်တန်းတတ်အောင် အကျိုးရှိသောစကားကို ပြောဆိုရသူ ဖြစ်ပါသည်။ မောင်ရှင်လောင်း၊ သာမဏေလောင်းတို့ သာမဏေဘဝ လိုက်နာကျင့်ကြံဖွယ်များ၊ ကြွရောက်လာသော ပရိသတ်တို့ အကျိုးရှိအောင် လူမှုရေးအရ၊ ယဉ်ကျေးမှုအရ၊ ဘာသာရေးအရ သွန်သင်တတ်သောသူ ဖြစ်ပါသည်။ ဘိသိက်ဆရာက ခွန်းထောက်မဖြစ်မနေ ဆိုတတ်ရပါသည်။

ဘိသိက်မြှောက်

“ရေစင်သွန်း၍ ကျက်သရေမင်္ဂလာပြည့်စုံအောင် ဆောင်ရွက်သည်”^၁ကို ဘိသိက်မြှောက် သည်ဟု ခေါ်ဆိုသည်။ ဘိသိက်ဆရာသည် သာမဏေပြုတော့မည့် မောင်ရှင်လောင်းအား ဘေးရန်အန္တရာယ် အပေါင်းမှ ကင်းဝေးစေရန် ရေစင်သွန်းဖြန်းပေးခြင်း၊ ပရိတ်ချည်စွပ်ပေးခြင်း၊ ထမင်းခွံခြင်းစသည်တို့ ပြုလုပ်ပေးခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ အဓိကရည်ရယ်ချက်မှာ ဆုတောင်းမေတ္တာ ပို့သရပါသည်။ အတုယူစရာများ ပြောတတ်ရပါသည်။

၅။ ရှင်မည်ခံပွဲဆိုင်ရာ ဝေါဟာရများ

ရှင်မည်ခံ

ရှင်သည် “ရဟန်းသာမဏေ”^၂ကို ဆိုလိုသည်။ မောင်ရှင်လောင်းဘဝမှ ဆံချ၊ သင်္ကန်းဝတ်ပြီး သာမဏေဖြစ်သောအခါ ဘွဲ့အမည်ပေးခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ရှင်အမည်ခံခြင်းကို ရှင်မယ်ခံဟု ပြောပါသည်။ ရှင်မည်ခံပွဲကို အလှူကြီးပြီး နောက်တစ်နေ့မနက်တွင် ရွာဦးဘုန်းကြီးက ကိုရင်လေးများအား မွေးနေ့ နံအလိုက် ရှင်အမည်ပေးပါသည်။ ရှင်မည်ခံပွဲသို့ အရင်းအချာဆွေမျိုး မိတ်ဆွေများ၊ နီးစပ်ရာဆွေမျိုးများ၊ မိတ်ဆွေများသာ ကြွရောက်တရားနာ သီလယူကြပါသည်။

၆။ အထွေထွေဝေါဟာရများ

ဆံချ

“သူငယ်၊ ရှင်လောင်း၏ ဆံပင်ကို ရိတ်သည်”^၃ကို ဆံချသည်ဟု ခေါ်ဆိုသည်။ သင်္ကန်းဝတ်မည့် မောင်ရှင်လောင်း၏ ဆံပင်ကို သံဃာတော်များက ရိတ်ပေးခြင်းဖြစ်ပါသည်။ အလှူရှင်မိဘနှစ်ပါးက မောင်ရှင်လောင်း၏ ဆံပင်ကို ပိတ်စအဖြူနှင့် ခံယူကြပါသည်။

နတ်ပြ

နတ်ပြသည် “ရှင်လောင်းစသည်ကို နတ်စင်၊ နတ်ကွန်းရှိရာသို့ခေါ်သွားပြီး စောင့်ရှောက်ပါရန် ပြသ”^၄ ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

^၁ မြန်မာအဘိဓာန်၊ ၂၀၀၈၊ ၂၅၆။

^၂ -ယင်း-၊ ၃၂၂။

^၃ မြန်မာအဘိဓာန်၊ ၂၀၀၈၊ ၁၂၀။

^၄ မြန်မာအဘိဓာန်၊ ၂၀၀၈၊ ၁၉၉။

ဗာဟိရအဖွဲ့

ဗာဟိရကိစ္စသည် (ပါ-ဗာဟိရ+ကိစ္စ)မှလာပြီး “အမည်မတပ်သာသော ကိစ္စအထွေထွေ”^၁ ဖြစ်သည်။ ဗာဟိရအဖွဲ့သည် ကျေးရွာများတွင် သာရေး၊ နာရေးတို့၌ ကူညီလုပ်ကိုင်ပေးရသော အဖွဲ့ ဖြစ်ပါသည်။ အလှူမတိုင်ခင်ကတည်းက အလှူအိမ်အတွက် လိုအပ်သည်များကို ကူညီလုပ်ကိုင်ပေး ကြရ ပါသည်။

ဗျိုးဟစ

ဗျိုးဟစ်သည် “ဗျိုးဟူ၍ ဟစ်အော်ပြီး ရပ်ရွာကိစ္စကို လူအများကြားသိအောင် ကြေညာ”^၂ခြင်း ဖြစ်သည်။ ရက်ကွက်၊ ကျေးရွာ၊ မြို့ထဲတွင် လှည့်လည်အော်ဟစ် ဖိတ်ကြားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ရှင်ပြု အလှူတော်အတွက် မိမိနေထိုင်သော ကျေးရွာ၊ ဆွေမျိုးမိတ်ဆွေရင်းချာများရှိသော ရွာများကို ဖိတ်စာ၊ ဆေးလိပ်တို့နှင့် ရွေးမဖိတ်ဘဲ အားလုံးကို အော်ဟစ်ဖိတ်ကြားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ရေစက်ချတရား

ရေစက်ချသည် “ကုသိုလ်ကောင်းမှု အထမြောက်ပြီးစီးသောအခါ မြေစောင့်နတ်ကို တိုင်တည် သည့်အမှတ်ဖြင့်မြေသို့ ရေစင်သွန်းလောင်း”^၃ ခြင်းဖြစ်သည်။ တရားသည် “မြတ်စွာဘုရား၏ အဆုံးအမ”^၄ ဖြစ်သည်။ အလှူကြီးပြီးမြောက်သည့်အခါ အလှူဒါယကာ၊ အလှူဒါယိကာမ မိသားစုတို့နှင့် ဆွေမျိုး မိတ်ဆွေများက ရေစက်ချတရားနာခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ အလှူကြီးနေ့ညနေတွင် မောင်ရှင်လောင်းများဆံချ၊ သင်္ကန်းဝတ်ပြီးချိန် အလှူပင့်ဖိတ်ထားသော သံဃာတော်များအား လှူဖွယ်ဝတ္ထုအစုစုတို့ကို ဆက်ကပ် လှူဒါန်းပြီး တရားနာ၍ ကုသိုလ်ကောင်းမှု အားလုံးအတွက် ရေစက်ချပါသည်။ မိမိအလှူ ကောင်းမှုကို အားလုံးရကြစေရန် အမျှပေးဝေ သာဓုခေါ်ဆိုစေပါသည်။

လူပျိုခေါင်း

လူပျိုသည် “အရွယ်ရောက်ပြီး လက်မထပ်ရသေးသော ယောက်ျား”^၅ ဖြစ်သည်။ ခေါင်းသည် “ဦးဆောင်သူ”^၆ ဟုအနက်ရသည်။ ထို့ကြောင့် လူပျိုခေါင်းသည် ကျေးရွာများတွင် လူပျိုတို့၏ အကြီးအကဲ ဖြစ်ပါသည်။ လူပျိုခေါင်း၏စီမံမှုဖြင့် အလှူတွင် လက်ဖက်ရည်ပွဲ ချခြင်း၊ ဘုန်းကြီးများ ဆွမ်းကပ်ရန် သယ်ယူစီစဉ်ပေးခြင်း စသည်ဖြင့် ကူညီလုပ်ကိုင်ပေးရပါသည်။

အပျိုခေါင်း

အပျိုသည် “လက်မထပ်ရသေးသော အရွယ်ရောက်သူ မိန်းကလေး”^၇ ဖြစ်သည်။ အပျိုခေါင်းသည် ကျေးရွာများတွင် အပျိုတို့၏ အကြီးအကဲ ဖြစ်ပါသည်။ အလှူလှည့်ရာတွင် အပျိုခေါင်းက ဦးဆောင်၍ ကွမ်းတောင်ကိုင်၊ ပန်းတောင်ကိုင်၊ ကံဆောင်အိုးကိုင် စသည်ဖြင့် အလှည့်ကျ သင့်တင့်အောင် စီမံပေးပါသည်။

^၁ မြန်မာအဘိဓာန်၊ ၂၀၀၈၊ ၂၅၀။

^၂ -ယင်း-၊ ၂၅၃။

^၃ -ယင်း-၊ ၃၀၆။

^၄ -ယင်း-၊ ၁၄၃။

^၅ -ယင်း-၊ ၃၂၈။

^၆ -ယင်း-၊ ၅၄။

^၇ -ယင်း-၊ ၄၁၂။

အမျှဝေ

အမျှဝေသည် “ကုသိုလ်ကောင်းမှု၏ အကျိုးကိုသူတစ်ပါးအား ထပ်တူထပ်မျှရစေရန် ပေးဝေ”^၁ ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

အလှူကုဋေ

အလှူသည် “ပေးကမ်းစွန့်လွှတ်ခြင်း။ ရဟန်းခံ၊ ရှင်ပြုစသည့် မင်္ဂလာအခမ်းအနား”^၂ ဖြစ်သည်။ ကူသည် “ဆောင်ရွက်ပေးသည်။ မစသည်”^၃ ဟု အနက်ရသည်။ ထို့ကြောင့် အလှူကုဋေသည် အလှူတော် မင်္ဂလာသို့ ဖိတ်ကြားခံရသောသူများက မိမိတို့တတ်နိုင်သလောက်အလှူတွင် ပါဝင်ကူညီသောငှာ ဖြစ်ပါသည်။

ဤသို့ဖြင့်ရှင်ပြုနားသ အလှူတော်မင်္ဂလာဆိုင်ရာသိမှတ်ဖွယ် ဝေါဟာရများကို လေ့လာတင်ပြခဲ့ ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် ဘာသာရေးကို အခြေခံ၍ပေါ်ပေါက်လာသော ဝေါဟာရတို့သည် အလှူရှင်တို့၏ ချဲ့ထွင် လှူဒါန်းလာမှုအပေါ်တွင် တိုးပွားလာကြောင်း တွေ့ရပါသည်။

ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်

ရှင်ပြုနားသ အလှူတော်မင်္ဂလာဆိုင်ရာ သိမှတ်ဖွယ်ဝေါဟာရများကို လေ့လာကြည့်သောအခါ အလှူကြီးနှင့်ပတ်သက်သော ဝေါဟာရများကို မှတ်သားဖွယ် တွေ့ရှိရပါသည်။ ဤစာတမ်းရှိ ရှင်ပြုနားသ အလှူတော်မင်္ဂလာဆိုင်ရာ သိမှတ်ဖွယ်ဝေါဟာရများသည် ယဉ်ကျေးမှုနောက်ခံနှင့် ဘာသာရေးကို အခြေခံ၍ ပေါ်ပေါက်လာသော လူမှုဒေသီယများ ဖြစ်ပါသည်။ ဝေါဟာရများကို နှစ်လုံးသုံးလုံးတွဲ၍ သုံးစွဲ ကြောင်း တွေ့ရပါသည်။ အလှူဧည့်ခံသည့်နေရာ မဏ္ဍပ်ကိုပင် ငွေကြေး တတ်နိုင်သည့်အပေါ် မူတည်၍ ပြင်ဆင်ကြပါသည်။ မဏ္ဍပ်ဘေးနှစ်ဖက်တွင် လှေကားတပ်၍ နှစ်ထပ်မဏ္ဍပ်များလည်း ပြုလုပ်လာကြ ပါသည်။ ကျွေးမွေးဧည့်ခံသည့်အခါတွင်လည်း ငါး၊ ခြောက်၊ ပလော၊ ဝက်သား၊ အချဉ်သုပ်၊ ငရုတ်သီး ကြော်၊ ပဲနပ်၊ မုန့်ရောင်ဟင်းချိုတို့မှာ အလှူအတွက် အဓိကကျွေးမွေးသည့်ဟင်းများ ဖြစ်ပါသည်။ ယခုခေတ်ရောက်မသာ ငါးပေါင်း၊ ကြက်ကန်းဘောင်၊ ကြက်ချဉ်စပ်စသည်ဖြင့် ပိုမိုကျွေးမွေးလာ ပါသည်။ တရုတ်အစားအစာ၊ ယိုးဒယားအစားအစာစသည်ဖြင့် တစ်နိုင်ငံနှင့်တစ်နိုင်ငံ ဆက်ဆံလာကြ သည့်အခါ ယဉ်ကျေးမှုချင်း ထိတွေ့ရင်းနှီးလာကြောင်းလည်း တွေ့ရပါသည်။ ရှင်လောင်းလှည့်ရာတွင် လည်း တတ်နိုင်သည့် အလှူရှင်တို့မှာ မိမိတို့သား မောင်ရှင်လောင်းအား ဆင်စီး၊ မြင်းရိုင်းခင်းပြီး မင်းခမ်းမင်းနား စုံလင်အောင် ချဲ့ထွင်ပြီး စည်ကားသိုက်မြိုက်စွာ လှူကြပါသည်။ အလှူလှည့်ရာတွင် ယခုခေတ် နားထွင်းများမှာ မလ္လိကာတန်ဆာကိ မဝတ်တော့ဘဲပြန့်ထမီနှင့် အင်္ကျီတို့ကိုသာ ဝတ်သော ကြောင့် နားထွင်းလှည်းစီးများနှင့် ရောနေတော့သည်။ အလှူလှည့်ရာတွင် သျှိုးလိုက်ရတုဆိုခြင်းဓလေ့မှာ တဖြည်းဖြည်း တိမ်ကောလာပေသည်။ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှု၊ စာပေ အမွေအနှစ်များကို ဆက်လက် ထိန်းသိမ်း သင့်ပါသည်။

^၁ မြန်မာအဘိဓာန်၊ ၂၀၀၈။ ၄၁၇။

^၂ -ယင်း-၊ ၄၂၃။

^၃ -ယင်း-၊ ၁၀။

ရှင်သာမဏေပြုတော့မည့် မောင်ရှင်လောင်းအား ဘေးရန်အန္တရာယ်များ ကင်းရှင်းစေရန်၊ မိဘ
ဘိုးဘွားတို့၏ ကျေးဇူးကိုသိတတ်စေရန်၊ သာမဏေဘဝတွင် နေထိုင်ကျင့်ကြံလိုက်နာတတ် စေရန်တို့ကို
ဘိသိက်ဆရာက ပြောရဟောရ ပြုလုပ်ပေးရပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဘိသိက်၏ အခန်း ကဏ္ဍမှာလည်း
အရေးကြီးပါသည်။ လက်ျာရစ်ငွေခရ၊ သန့်စင်သောရေ၊ သပြေ၊ မြေဇာ၊ ချည်မန်းကွင်း၊ ထမင်းခွံ
ဟင်းခွံတို့မှာ ဘိသိက်တွင် မပါမဖြစ် အသုံးပြုကြရပါသည်။ ရှင်မည်ခံ သည်လည်း ဆံချပြီး သင်္ကန်းဝတ်
သော မောင်ရှင်လောင်းအား ဘွဲ့မည်ရည်ပေးပြီး ဆွမ်းကပ်၊ တရားနာ၊ ရေစက်ချပွဲဖြစ်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် ရှင်ပြုနားသ အလှူတော်မင်္ဂလာဆိုင်ရာ သိမှတ်ဖွယ်ဝေါဟာရများသည် အလှူရှင်တို့
အလှူပြုပုံ ဆန်းသစ်သည်နှင့်အမျှ ဝေါဟာရများတိုးပွားလာပြီး စိတ်ဝင်စားဖွယ်ကောင်းလာကြောင်း
လေ့လာသိရှိရပါသည်။

နိဂုံး

ရှင်ပြုနားသ အလှူတော်မင်္ဂလာဆိုင်ရာ သိမှတ်ဖွယ်ဝေါဟာရများသည် စဉ်းကိုင်မြို့နှင့် အနီးအနား
ကျေးရွာများမှ အလှူတော်မင်္ဂလာတွင် ခေါ်ဝေါ်သုံးနှုန်းကြသော ဝေါဟာရများဖြစ်ပါသည်။ အခြား
မြို့နယ်ကျေးရွာများ၏ ခေါ်ဝေါ်သုံးနှုန်းမှုများနှင့် ကွဲပြားမှုများလည်း ရှိနေပါလိမ့်မည်။ သို့သော်မိမိတို့
အိမ်မှအလှူပွဲ အတွေ့အကြုံများ၊ အခြားဆွေမျိုးများနှင့် အသိမိတ်ဆွေတို့၏ အလှူပွဲအတွေ့ အကြုံများကို
စာအုပ်စာပေများနှင့် ပူးပေါင်းပြီး ဝေါဟာရများကို တတ်နိုင်သလောက် လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။
ထို့ကြောင့်ရှင်ပြုနားသ အလှူတော်မင်္ဂလာဆိုင်ရာ သိမှတ်ဖွယ်ဝေါဟာရများကို ဗဟုသုတ ဖြစ်ဖွယ်သိရှိပြီး
မြန်မာ့ရိုးရာအစဉ်အလာအတွက် အကျိုး ကျေးဇူးရှိစေမည် ဖြစ်ပါသည်။

ကျမ်းကိုးစာရင်း

- ထွန်းမြင့်၊ ဦး။ (၂၀၁၆)။ *ပါဠိသက်ဝေါဟာရအဘိဓာန်*။ ရန်ကုန်၊ စိတ်ကူးချိုချိုပုံနှိပ်တိုက်။
- မြန်မာစာအဖွဲ့။ (၂၀၀၈)။ *မြန်မာအဘိဓာန်(ဒုက္ကိမ်)*။ ရန်ကုန်၊ မြန်မာစာအဖွဲ့ဦးစီးဌာန။
- မြန်မာစာအဖွဲ့။ (၂၀၁၃)။ *ခရီးဆောင်မြန်မာအဘိဓာန်*။ ရန်ကုန်၊ မြန်မာစာအဖွဲ့ဦးစီးဌာန။
- ဝိသုတာဘိဝံသ၊ အသျှင်။ (၂၀၁၁)။ *မြန်မာ့လေ့ရှင်ပြုမင်္ဂလာ*။ ရန်ကုန်၊ စွယ်စုံတော်ပုံနှိပ်တိုက်။
- အောင်ချိန်၊ သခင်(သာယာဝတီ)။ (၁၉၇၈)။ *ဆရာဖြစ်သင်ဘိသိက်မင်္ဂလာကျမ်း*။ ရန်ကုန်၊ သီဟ ရတနာပုံနှိပ်တိုက်။
- အောင်မြင့်ဦး၊ ဒေါက်တာ။ (၂၀၀၃)။ *လူမှုဘာသာဗေဒမိတ်ဆက်*။ ရန်ကုန်၊ ပညာတန်ဆောင် ပုံနှိပ်တိုက်။
- အောင်သိန်း၊ ဆင်ဖြူကျွန်း။ (၂၀၀၉)။ *မြန်မာ့ရိုးရာကျေးလက်မြန်မာမှုလေ့များ*။ ရန်ကုန်၊ အောင်တံခွန်ပုံနှိပ်တိုက်။

တွေ့ဆုံမေးမြန်းသူများ

စဉ်	အမည်	အသက်	အလုပ်အကိုင်	နေရပ်
၁	ဦးသန်းထွန်း	၉၅	တောင်သူ (ရဟန်းဝတ်ဖူးသူ)	စဉ့်ကိုင်မြို့
၂	ဦးမွတ္တားနှင့် အဖွဲ့	၄၅ နှင့် ၇၀ကြား	ထမင်း၊ ဟင်းချက်	အရေးမဆိုကျေးရာ
၃	မန္တလေးမြဒေါင်း	၆၀	ဆိုင်းဆရာ	မန္တလေး
၄	တက္ကသိုလ်မင်းသွေး	၂၈	ဆိုင်းဆရာ	မန္တလေး
၅	မြမိုးအောင်	၆၃	ဘိသိက်ဆရာ	စဉ့်ကိုင်မြို့
၆	ညီနေမင်း	၃၈	ဘိသိက်ဆရာ	မန္တလေး
၇	ကိုအောင်ဇော်+မချို	၅၁ နှင့် ၅၀	မဏိရွှေစင်ရွှေချည်ထိုးလုပ်ငန်း နှင့် ရှင်ပြု၊ နားသ၊ ဝင်းခင်းတန်ဆာများ ငှားရမ်းခြင်း	တောင်နောက်ရွာ ကျောက်ဆည် မြို့နယ်
၈	ဦးကြည်တင် + ဒေါ်ညိုတင်	၇၅	အဆင့်မြင့်ရွှေလှည်းအငှားနှင့် ရွှေလှည်းယဉ်အမျိုးမျိုး ထုတ်လုပ် ရောင်းချရေး	အင်းနား၊ ပုလိပ်မြို့
၉	ဒေါ်ခင်ထွေးနှင့် အဖွဲ့	၄၀ နှင့် ၅၃ကြား	ကွမ်းတောင်ပန်းတောင် ထိုးပေးသူ အမျိုးသမီးများ	ချောင်းပတ်ရွာ၊ စဉ့်ကိုင်မြို့နယ်

မဏ္ဍပ်

မဏ္ဍပ်

ဘုရားခန်း

ဘုရားကား

ကွမ်းတောင်

ပန်းတောင်

ကံဆောင်အိုး

ပေါက်ပေါက်ပက်

အလှူရှင်နှင့် ရှင်လောင်း နားထွင်းများ

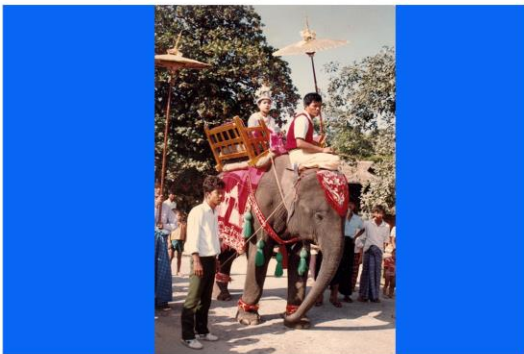
ရှင်လောင်းမိဘစုံတွဲများ

ကွမ်းတောင် ပန်းတောင်ကိုင်များ

ဝင်းခင်း

ဆင်နှင့်လှည့်

မြင်းနှင့်လှည့်

ရွှေလှည်းယဉ်များ

ဘုံခုနစ်ဆင့် ရွှေလှည်း

အကျွေးအမွေးဖြင့် ဧည့်ခံ

ဆိုင်း

ချည်မန်းကွင်းစွပ်

ငွေခရုနှင့် အောင်ရေဖြန်း

နားထွင်း

ဆံချ

လှူရန်ကပ်

ရေဝက်ချ